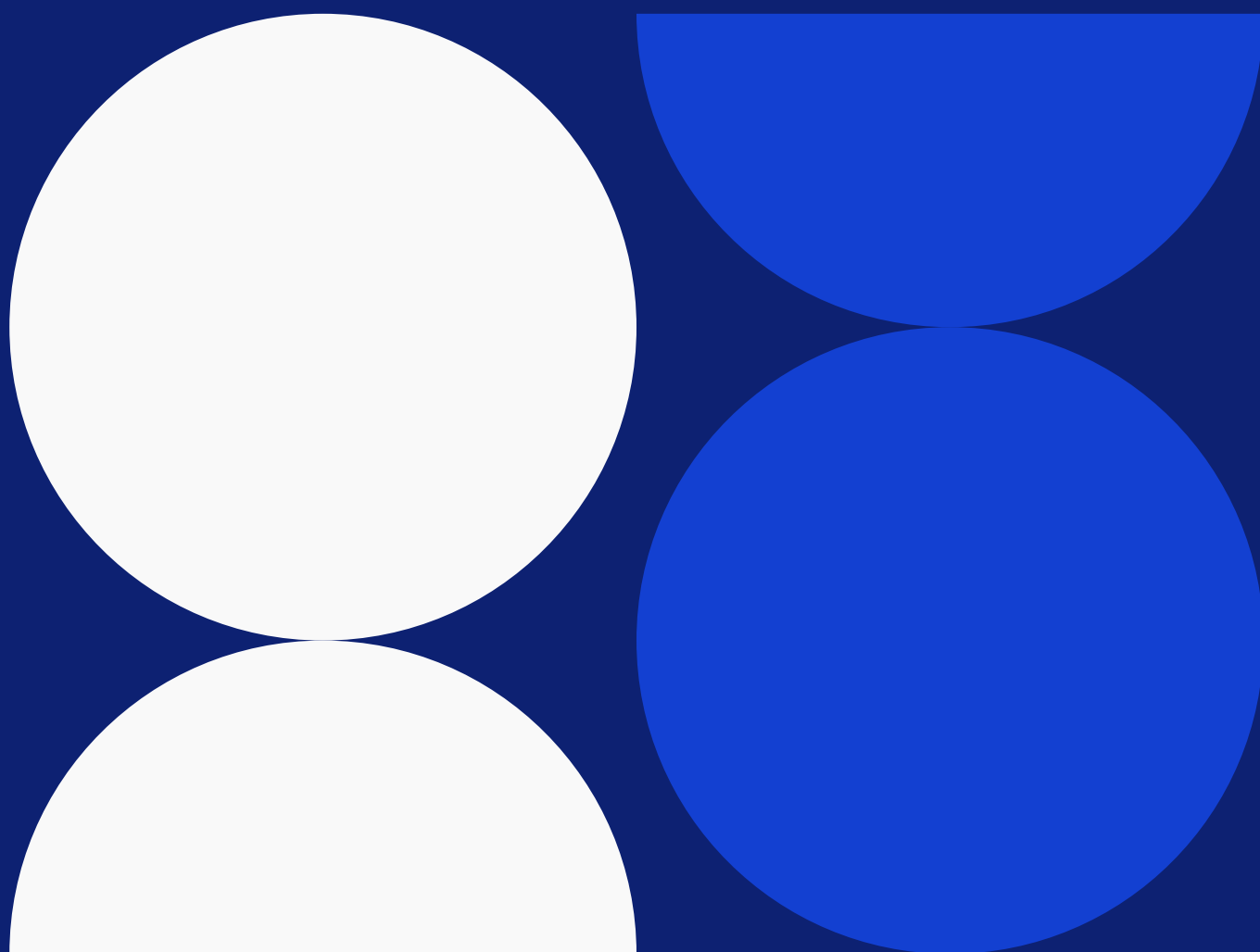

Vetenskapsrådets bidragsform internationell postdok: Hur går det sedan?

Vetenskapsrådets bidragsform internationell postdok: Hur går det sedan?

VR2411

Dnr 3.4-2024-00142

ISBN 978-91-89845-21-3

Författare: Lena Renner (uppdragsledare) och Linnea Wickström Östervall

Swedish Research Council

Vetenskapsrådet

Box 1035

SE-101 38 Stockholm, Sweden

Innehållsförteckning

Förord	4
Sammanfattning	5
Summary	6
1 Inledning	7
1.1 Syfte, frågeställningar och hypoteser.....	7
2 Metod	9
3 Resultat	13
3.1 Anställningsförhållanden fyra, sex och åtta år efter ansökningsåret	13
3.2 Betydelsen av var utbildning på avancerad nivå har genomförts	16
3.3 Sökmönster senare i karriären i Vetenskapsrådets utlysningar.....	19
3.4 Intresset för bidragsformen IPD år 2012–2023	21
3.4.1 Söktryck och beviljandegrad	21
3.4.2 Antal doktorsexaminerade i förhållande till söktrycket.....	25
4 Analys och slutsatser	28

Förord

Vetenskapsrådet har i sin instruktion uppdraget att stödja forskare i början av deras karriär och att främja forskares rörlighet. Vetenskapsrådet har också i uppdrag att underlätta och ta initiativ till internationellt forskningssamarbete och erfarenhetsutbyte. Bortsett från kortare initiativ är stöd för internationell postdoktorsvistelse (IPD) Vetenskapsrådets enda bidragsform med syfte att direkt leda till internationell rörlighet. Vetenskapsrådet publicerade 2019 rapporten ”Uppföljning och analys av Vetenskapsrådets bidragsform internationell postdok”. Den föreliggande rapporten bygger på denna tidigare rapport och följer upp individerna senare i karriären. För närvarande pågår en översyn av Vetenskapsrådets bidragsformer. Denna rapport förväntas utgöra ett relevant underlag för diskussion om bidragsformen IPD.

Stockholm, 25 november 2024

Katarina Bjelke

Generaldirektör, Vetenskapsrådet

Sammanfattning

Den här rapporten redovisar hur bidragsformen internationell postdok påverkar den akademiska karriären på sikt. Vi undersöker detta genom att jämföra bidragsmottagare och en kontrollgrupp, som också sökte bidraget och som fick höga betyg, men inte beviljades. Vidare undersöker vi hur söktrycket och beviljandegraden till bidragsformen i relation till antal doktorsexaminerade utvecklats över tid.

Resultaten visar att de som beviljats bidraget internationell postdok har en större sannolikhet att ha en fortsatt karriär inom akademien i Sverige. Resultaten visar även att det finns skillnader mellan ämnesområdena. Inom ämnesområdet medicin och hälsa ser vi en tydlig könsskillnad i beviljade ansökningar till Vetenskapsrådet efter att ha fått bidraget internationell postdok. För forskare inom humaniora och samhällsvetenskap verkar dock detta bidrag spela mindre roll i den fortsatta karriären, både när det gäller fortsatt akademisk karriär i Sverige och beviljade ansökningar till Vetenskapsrådet. En stor andel forskare inom naturvetenskap och teknik är sedan tidigare mobila och fortsätter i större utsträckning att vara mobila och verksamma utanför Sverige även efter sin postdok.

Våra resultat visar även att söktrycket minskat, vilket påverkat beviljandegraden över åren. Beviljandegraden har även påverkats av en ändring av beslutsinstans. Det minskade söktrycket har förmodligen flera orsaker, men ser bland annat ut att bero på en pandemieffekt, vilket framträder tydligast inom medicin och hälsovetenskap.

Vi finner att bidragsformen med dagens utformning ger en bra start för en fortsatt akademisk karriär i Sverige. Ytterligare fördelar skulle kunna nås med ändamålsenliga justeringar av bidragsformen inom de olika ämnesområdena.

Summary

This report shows the long-term impact of the grant type international postdoc on academic careers. We evaluate this through a comparison between grant recipients and a control group, comprised of individuals who also applied for the grant and received high marks on their applications, but were not awarded this grant. We further examine how the number of applications and success rates for this grant type have changed over time, in relation to the number of doctoral degrees awarded.

The results show that those awarded international postdoc grants have a higher probability of continuing their careers within academia in Sweden. The results also reveal disparities between subject areas. In medical and health sciences, we find a marked gender gap in terms of the success rate for applications to the Swedish Research Council after having been awarded an international postdoc grant. For researchers in the humanities and social sciences, however, this grant type appears to be less decisive, both in terms of academic careers in Sweden and successful applications to the Swedish Research Council. A large share of researchers in natural sciences, engineering and technology already have experience of international mobility, and to a greater extent continue to be mobile and work outside Sweden after their postdocs.

Our results further indicate that the number of applications for international postdoc grants has decreased, which in turn has affected the success rate through the years. The success rate has also been affected by a change of decision-making body. There are probably several reasons for the reduction in the number of applications, but in part it seems to be due to the pandemic, which is most salient in medical and health sciences.

We find that the grant type under the present design offers a good start to a continued academic career in Sweden. Further advantages may be obtained through adjustments to this grant type, adapted to the different subject areas.

1 Inledning

Vetenskapsrådet har utlyst olika varianter av postdoktorstöd sedan myndigheten inrättades år 2001. Sedan år 2012 finns den nuvarande bidragsformen internationell postdok (IPD), med syftet att ge nydisputerade forskare med doktorsexamen från ett svenskt lärosäte möjlighet att utöka sitt nätverk och sin kompetens, genom att arbeta utomlands under trygga anställningsformer. Bidraget kan sökas inom två år efter doktorsexamen. Vetenskapsrådet har successivt utvecklat bidragsformen, från att ursprungligen vara utformad som ett stipendium på upp till två år, till att idag vara utformad som en anställning vid ett svenskt lärosäte i upp till tre år, där minst två tredjedelar av tiden ska tillbringas utomlands. 2019 publicerade Vetenskapsrådet en uppföljning och analys av postdoktorstöden. Den analysen omfattade både det tidigare postdoktorsbidraget, med ett urval sökande åren 2005–2011, och dagens internationella postdoktorstöd, med ett urval sökande åren 2012–2017. Ett av resultaten i den rapporten var att en relativt stor andel av postdoktorerna valt att inte återvända till Sverige inom den undersökta tidsperioden. Dock var dataunderlaget vid den tidpunkten begränsat när det gällde karriärutveckling för sökande mot slutet av perioden 2012–2017, det vill säga specifikt för de som sökt internationell postdok. I rapporten från 2019 konstaterades även att de som fått postdoktorsstöd i större utsträckning söker och beviljas andra bidrag från Vetenskapsrådet senare i karriären, än kontrollgruppen. Forskare som sökt IPD-bidrag behöver följas under en längre period för att vi ska kunna dra några säkra slutsatser. I rapporten 2019 framkom även att fler kvinnor än män lämnar akademien efter avslutad bidragsperiod och att ungefär 20 procent av de beviljade postdokbidragsmottagarna var i utlandet fyra år efter ansökningsåret. I kontrollgruppen (icke-beviljade sökande) var motsvarande andel 30 procent.

Som en följd av rapporten 2019 justerades Vetenskapsrådet bidragsform internationell postdok, genom ett höjt bidragsbelopp, och möjligheten att söka ytterligare medel för en eller flera medföljande familjemedlemmar (från och med utlysningens år 2021). Dessutom infördes ett krav på anställning i Sverige under hela bidragsperioden.

1.1 Syfte, frågeställningar och hypoteser

Det är nu möjligt att följa upp samma urval sökande till IPD under en längre tidsperiod. Vårt syfte är att fördjupa förståelsen för hur den akademiska karriären på sikt (upp till åtta år efter ansökningsåret) påverkas av att ha mottagit stöd för internationell postdok samt att ge väsentliga inspel till den övergripande översynen av Vetenskapsrådets bidragsformer.

I rapporten undersöks fyra frågeställningar med tillhörande hypoteser:

1. Kvarstår resultatet från rapporten 2019 att 80 procent av de beviljade sökandena etablerar sig i Sverige fyra år efter ansökningsåret?
 - a. Hypotes: Vi ser samma andel även åtta år efter ansökningsåret till IPD.
2. Finns det samband mellan om utbildningen på avancerad nivå genomförts i Sverige eller i utlandet och i vilken utsträckning de som beviljats IDP återvänder och fortsätter vara verksamma inom akademien i Sverige?
 - a. Hypotes: De bidragsmottagare som är kvar utomlands har i större utsträckning en utbildning på avancerad nivå från utlandet, än de bidragsmottagare som återetablerar sig i Sverige.
3. Kvarstår resultatet från rapporten 2019 att beviljandegraden i andra VR-utlysningar senare i karriären är högre för de beviljade postdoktorerna än för de som fick avslag?
 - a. Hypotes: Även när vi inkluderar upp till åtta år efter ansökningsåret till IPD är beviljandegraden högre bland de som beviljats IPD än för kontrollgruppen.
4. Hur har antalet ansökningar, antalet beviljade samt beviljandegraden utvecklats under perioden 2012–2023 för bidragsformen internationell postdok, samt hur förhåller sig utvecklingen till antalet disputerade under samma period?
 - a. Hypotes: Nedgången i antalet ansökningar till bidragsformen internationell postdok beror på att det potentiella söktrycket för bidragsformen har minskat över åren, med oförändrat relativt söktryck.

2 Metod

För frågeställningarna 1–3 baseras våra analyser på samma urval som rapporten 2019, med två grupper: en grupp som beviljades IPD år 2012–2017 och en kontrollgrupp som ansökte samma år. Detta är samma grupper som för analysen av IPD i rapporten 2019.¹

Samtliga ansökningar till IPD delas in i tre grupper, beroende vilken beredningsgrupp som behandlat ansökan. Detta i sin tur beror på vilket forskningsämne ansökan (huvudsakligen) faller inom och vilken beredningsgrupp den sökande valt. Bidragsformens beredningsgrupper är humaniora och samhällsvetenskap inklusive konstnärlig forskning och utbildningsvetenskap (HS), medicin och hälsa (MH) samt naturvetenskap och teknikvetenskap (NT). För enkelhets skull kommer vi härnäst kalla dessa tre beredningsgrupper för ämnesområden, även om de i två fall består av mer än ett ämnesområde.² Alla dessa tre ämnesområden är representerade i båda grupperna, de som beviljades IPD och kontrollgruppen.

I kontrollgruppen ingår nydisputerade som sökte till bidragsformen 2012–2017 och fick höga betyg, men inte beviljades. En detaljerad beskrivning av hur kontrollgruppen valdes finns i rapporten från 2019. Vid beslutet om IPD-ansökan bedöms individerna i kontrollgruppen i huvudsak vara jämförbara med individerna som beviljades IPD.

För våra analyser i den här rapporten har vi lagt till en binär variabel för alla individer i både kontrollgruppen och gruppen som beviljades IPD: om utbildning på avancerad nivå genomfördes i utlandet eller i Sverige. Uppgifterna hämtas från de sökandes CV i ansökan till Vetenskapsrådet. Nedan kommer vi att kalla utbildningen på avancerad nivå för master, även om det inte alltid är just en masterexamen som erhållits.

I Tabell 1 visas beskrivande statistik över antal och andelar som gjort sin master i Sverige respektive utlandet.³ För både kvinnor och män gäller att mer än 70 procent gjort sin master i Sverige. För män är andelen som gjort sin master i

¹ Enstaka individer har tagits bort eller bytt grupp, på grund av avböjt bidrag eller felkodning.

² För att ytterligare förenkla kommer vi dessutom genomgående att använda dessa, i båda sammanhangen väletablerade, förkortningar för såväl ämnesområden som Vetenskapsrådets ämnesråd. Det innebär att MH står för både ämnesområdet medicin och hälsovetenskap och för ämnesrådet medicin och hälsa, samt att NT står för både ämnesområdet naturvetenskap och teknik och ämnesrådet naturvetenskap och teknikvetenskap. När tydlighet krävs, skriver vi ut vad som avses, istället för att använda förkortningen.

³ För två individer saknas uppgift om utbildning på avancerad nivå. Dessa två individer är inom HS och har uteslutits i analysen där den variabeln är relevant, men finns med i alla andra analyser.

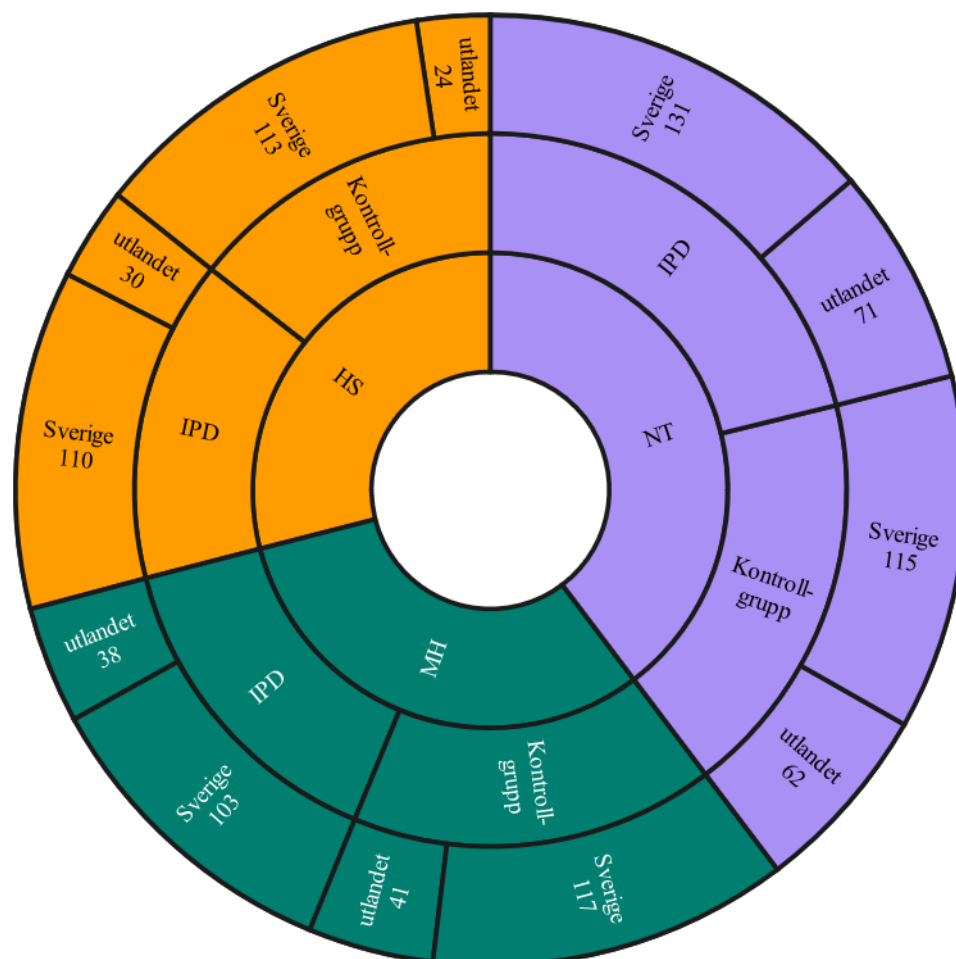
utlandet större (30 procent) för de som beviljats IPD-bidrag, än för männen i kontrollgruppen (26 procent) och större än för kvinnor i båda grupperna (27 procent i IPD-gruppen och 29 procent i kontrollgruppen).

Tabell 1. Antal och andel av respektive kön och grupp som har genomfört utbildning på avancerad nivå i Sverige respektive utlandet, totalt för alla ämnesområden.

Kön och grupp	Sverige (antal)	Sverige (andel)	Utlandet (antal)	Utlandet (andel)	Totalt (antal)
Kvinnor (totalt)	295	72%	114	28%	410
Kvinnor med IPD	153	73%	57	27%	211
Kvinnor i kontrollgruppen	142	71%	57	29%	199
Män (totalt)	394	72%	152	28%	547
Män med IPD	191	70%	82	30%	273
Män i kontrollgruppen	203	74%	70	26%	274

Figur 1 illustrerar indelningen av vårt urval i de olika undergrupperna: ämnesområde, grupp och utbildning på avancerad nivå. Totalt ingår 379 ansökningar från forskare inom NT, 299 ansökningar från forskare inom MH och 279 ansökningar från forskare inom HS. Som nämnt ovan ingår i HS även ansökningar inom utbildningsvetenskap och konstnärlig forskning. I figuren visar ringen längst in andelen ansökningar som tillhör de olika ämnesområdena, nästa ring visar tillhörighet till kontrollgruppen eller IPD-gruppen. Ringen längst ut visar andelarna som gjort sin master i utlandet respektive i Sverige. Skillnaderna är större mellan ämnesområdena än mellan grupperna och mellan könen. Andelen forskare med utländsk utbildning på avancerad nivå är högst inom NT. Det gäller både gruppen som beviljats IPD och kontrollgruppen; andelen ligger på ungefär 35 procent. Motsvarande andel är lägst inom HS med

knapp 20 procent, medan MH har en andel på drygt 25 procent inom både gruppen som beviljats IPD och kontrollgruppen.⁴

Figur 1. Fördelningen av vårt urval individer på de olika undergrupperna. Värdeetiketterna i ringen längst ut anger antal.

Vi följer upp individernas anställning fyra, sex och åtta år efter ansökningsåret med hjälp av en specialbeställning till Statistiska Centralbyrån (SCB). SCB klassificerade individerna för varje uppföljningsår fyra, sex och åtta inom fyra kategorier:

1. Akademin: Anställd inom akademien i Sverige, med en inkomst från denna anställning om minst 5000 kronor aktuellt år
2. Ej akademien: Annan anställning i Sverige
3. Ej anställd: Folkbokförd i Sverige, men har ingen beskattningsbar inkomst
4. Ej i register: Bosatt utomlands eller av annan anledning inte folkbokförd i Sverige. I detta utfall ingår även de som avlidit, men eftersom antalet avlidna

⁴ Siffrorna kan jämföras med statistik från UKÄ och andelen utländska doktorander, det vill säga doktorander vars uppehållstillstånd beviljades mindre än två år innan de påbörjade sina doktorandstudier. Den andelen ligger mellan 33 procent läsåret 2013/2014 och 36 procent läsåret 2017/2018.

i dessa grupper med hög sannolikhet är lågt, kommer dessa individer räknas som verksamma i utlandet.

Data om anställningsförhållanden finns till och med år 2023, vilket innebär att bara de som sökte under de första åren (2012–2015) finns med i hela uppföljningen av detta utfall.

För att säkerställa att enskilda individer inte kan identifieras i data är uppgifterna från SCB brusade. Det innebär att siffrorna inte är helt exakta, men att skillnaden ska vara så liten att det inte påverkar slutsatserna. Det medför dock att totalerna inte alltid summerar till 957.

SCB levererade data i form av tabeller med antal individer för de olika skärningarna. Dessa data kan direkt användas för att visa data i figurer och tabeller, men i några fall vill vi kunna pröva statistisk signifikans. För att kunna göra det har vi konstruerat ett dataset med en observation per individ med givna egenskaper i relevanta avseenden. Mer om detta i direkt anslutning till de analyserna.

Uppföljning av sökande i Vetenskapsrådets ansökningar sker för perioden 2012–2023 och används för att besvara frågeställning fyra om söktryck och beviljandegrader. Data för antal doktorsexaminerade över tid hämtas från Universitetskanslersämbetets (UKÄ:s) årsrapport för 2023 och 2024.

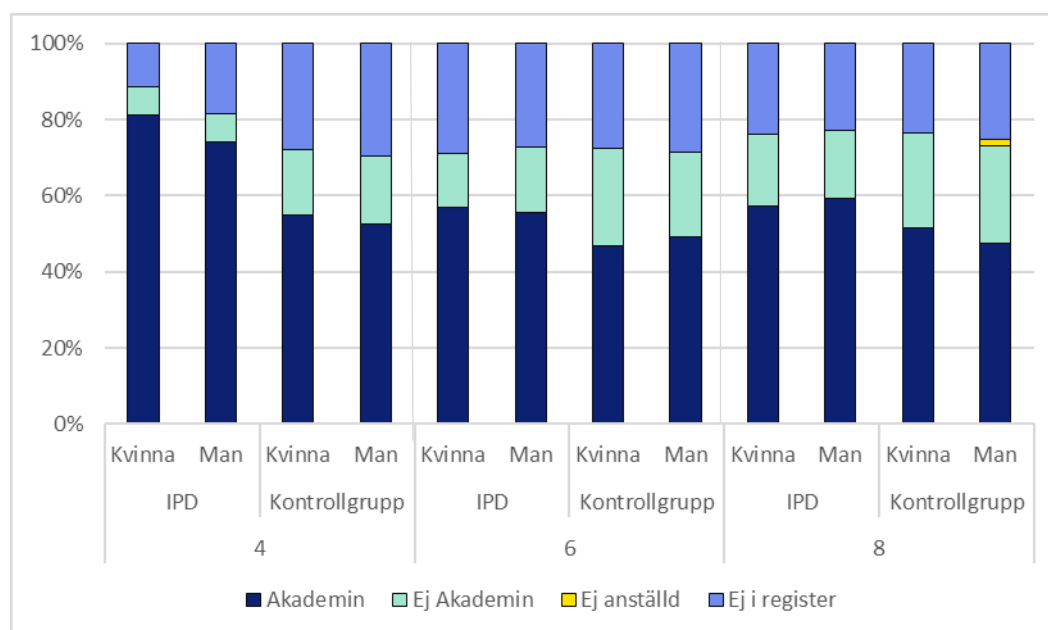
I rapporten undersöks inte beredningsprocessens utformning.

3 Resultat

3.1 Anställningsförhållanden fyra, sex och åtta år efter ansökningsåret

Vi vill veta hur IPD-bidraget påverkar den akademiska karriären på sikt. Vi undersöker detta genom att titta på anställningsförhållandena fyra, sex och åtta år efter ansökningsåret.

Vi ser inledningsvis – fyra år efter ansökningsåret – stor skillnad i andelarna som är anställda inom akademien i Sverige mellan de som beviljades IPD-bidrag och kontrollgruppen. Dessa skillnader minskar över tid. Genomgående finner vi att könsskillnaderna är små. (Se Figur 2.) Fyra år efter ansökningsåret är andelen forskare som är anställda inom akademien högst för de som beviljats IPD, för kvinnor över 80 procent och för män över 70 procent. Därefter faller denna andel, men ligger kvar på en högre nivå än i kontrollgruppen. I kontrollgruppen ligger andelen forskare som är anställda inom akademien kring 50 procent vid alla tidpunkter. Andelen som är i utlandet är högst för kontrollgruppen fyra år efter ansökningsåret. Då är den andelen markant större än för IPD-gruppen, vilket skulle kunna bero på att de sökt annan finansiering för att göra en internationell postdok och inledde utlandsvistelsen senare än de som beviljades IPD. Andelen forskare som har lämnat akademien är för alla tidpunkter högre inom kontrollgruppen, än bland de som beviljats IPD.

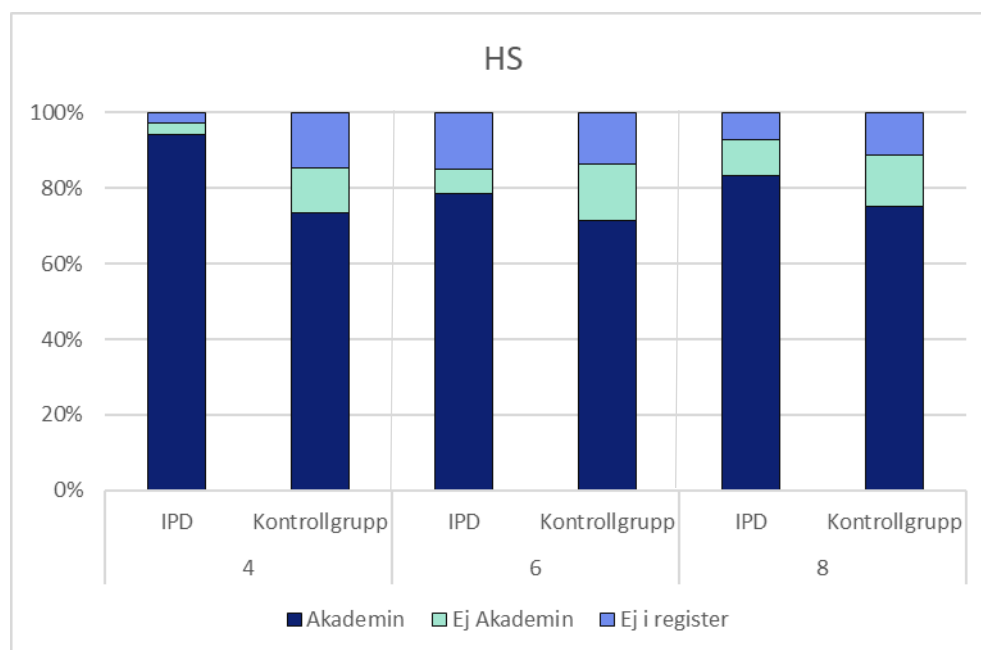

Figur 2. Relativ fördelning av anställningsförhållanden uppdelat på kön, för de som beviljats IPD-bidrag respektive för kontrollgruppen, vid tidpunkt fyra, sex och åtta år efter ansökningsåret. Data från SCB (särskild beställning).

Totalt har vi endast tre individer som vid åtta år efter ansökningsåret ingår i ”ej anställd”. Detta är tre män inom MH, skrivna i Sverige, men som inte har haft någon beskattningsbar inkomst det aktuella året. Dessa tre individer visas bara i Figur 2. De exkluderas i övriga figurer och i huvudsak ur analysen i detta avsnitt.

Vi går nu över till att titta på anställningsförhållanden uppdelat per ämnesområde. Av två skäl visar vi inte den uppdelningen per kön. Dels såg vi för totalen i Figur 2 att könsskillnaderna är små, dels blir det – särskilt för ämnesområdet humaniora och samhällsvetenskap – i vissa fall väldigt få individer inom varje skärning och det är inte lämpligt att dra slutsatser baserat på så låga antal.

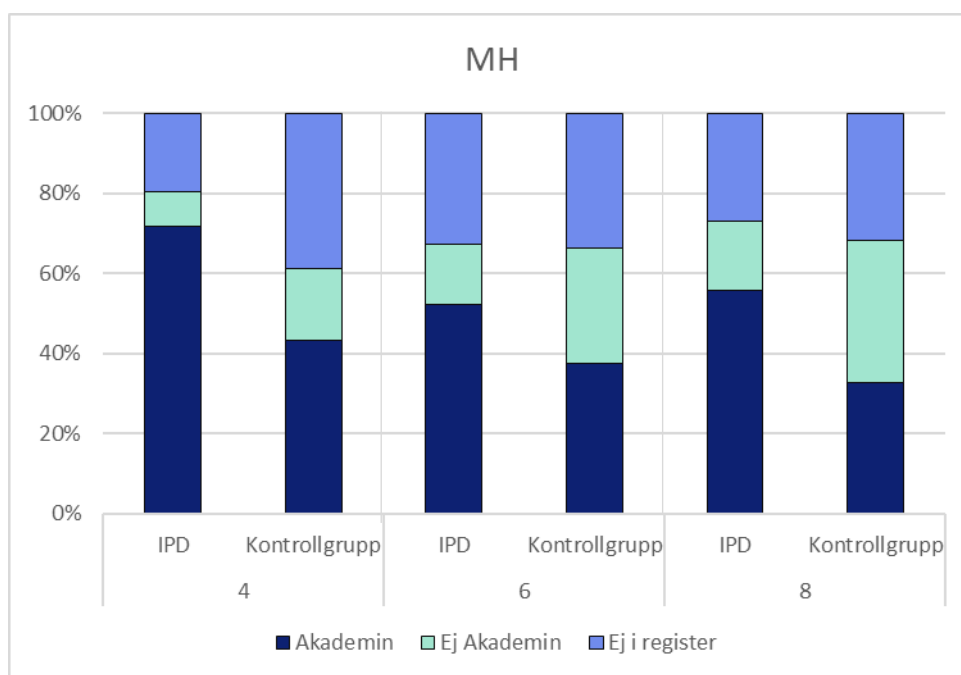
Figur 3 visar att inom ämnesområdet HS är en större andel av de som beviljats IPD-bidrag anställda inom akademien fyra, sex och åtta år efter ansökningsåret. Fyra och åtta år efter ansökningsåret är en större andel av kontrollgruppen verksam i utlandet; sex år efter ansökningsåret är det ungefär lika stor andel av vardera gruppen som är verksam i utlandet. År åtta är totalt 93 procent som beviljats IPD verksamma i Sverige (inom och utom akademien), jämfört med 89 procent av kontrollgruppen.

Figur 3. Relativ fördelning av anställningsförhållanden för individer med ansökningar inom humaniora och samhällsvetenskap, för de som beviljats IPD-bidrag respektive för kontrollgruppen, vid tidpunkt fyra, sex och åtta år efter ansökningsåret. Data från SCB (särskild beställning).

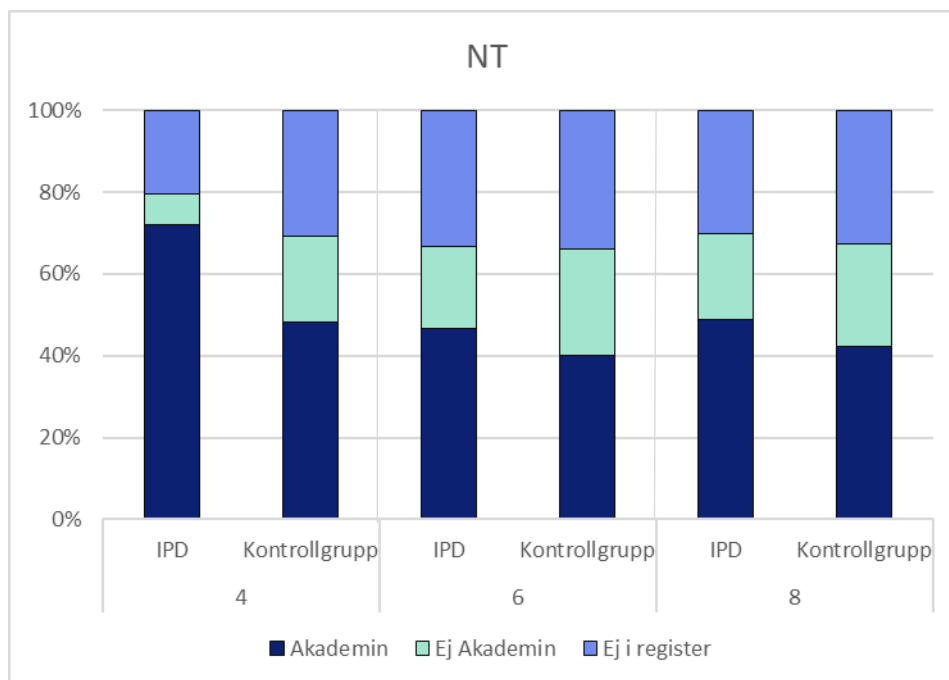
Inom MH ser vi ett likartat mönster som för HS. (Se Figur 4.) Jämfört med HS ser vi dock en tydligare skillnad mellan de olika tidpunkterna. Fyra år efter ansökningsåret är andelen som är utomlands störst inom kontrollgruppen, nästan 40 procent. Denna andel minskar över tid till drygt 30 procent år åtta. Sex år efter ansökningsåret är drygt 30 procent inom båda grupperna verksamma i

utlandet. Inom MH är det emellertid totalt sett lägre andelar, än inom HS, som är anställda inom akademien i Sverige, för både de som beviljats IPD-bidrag och för kontrollgruppen, vid alla tre tidpunkterna i förhållande till ansökningsåret. Andelen som lämnat akademien är högst inom kontrollgruppen åtta år efter ansökningsåret. År åtta är totalt 73 procent av de som beviljats IPD verksamma i Sverige (inom och utom akademien), jämfört med 68 procent av kontrollgruppen.

Figur 4. Relativ fördelning av anställningsförhållanden för individer med ansökningar inom medicin och hälsovetenskap, för de som beviljats IPD-bidrag respektive för kontrollgruppen, vid tidpunkt fyra, sex och åtta år efter ansökningsåret. Data från SCB (särskild beställning).

Inom naturvetenskap och teknik ser vi ett annorlunda mönster, med avtagande skillnader mellan de som beviljats IPD-bidrag och kontrollgruppen. (Se Figur 5.) År sex och åtta efter ansökningsåret ser andelarna i det stora hela likadana ut för båda grupperna. År åtta är totalt 70 procent av de som beviljats IPD verksamma i Sverige (inom och utom akademien), jämfört med 67 procent av kontrollgruppen.

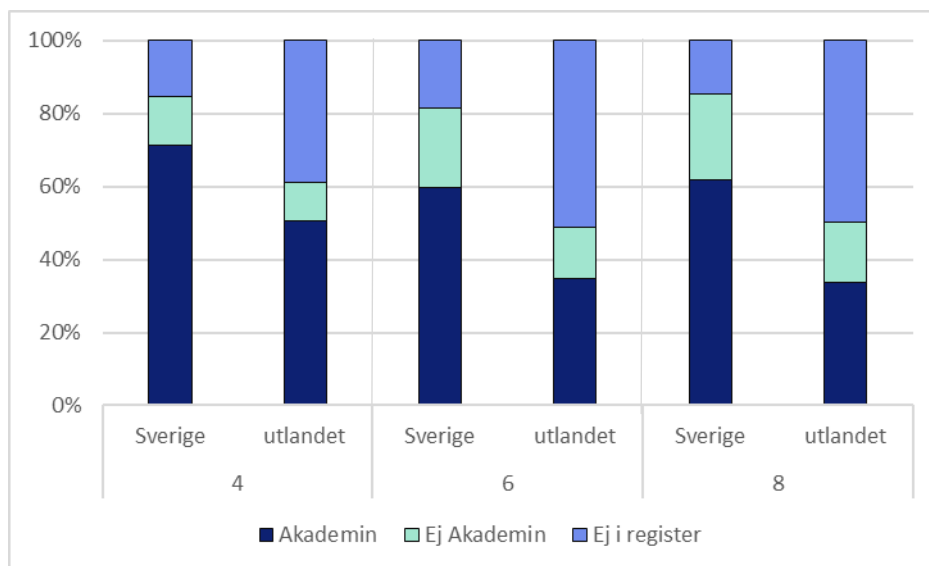
Figur 5. Relativ fördelning av anställningsförhållanden för individer med ansökningar inom naturvetenskap och teknik, för de som beviljats IPD-bidrag respektive för kontrollgruppen, vid tidpunkt fyra, sex och åtta år efter ansökningsåret. Data från SCB (särskild beställning).

3.2 Betydelsen av var utbildning på avancerad nivå har genomförts

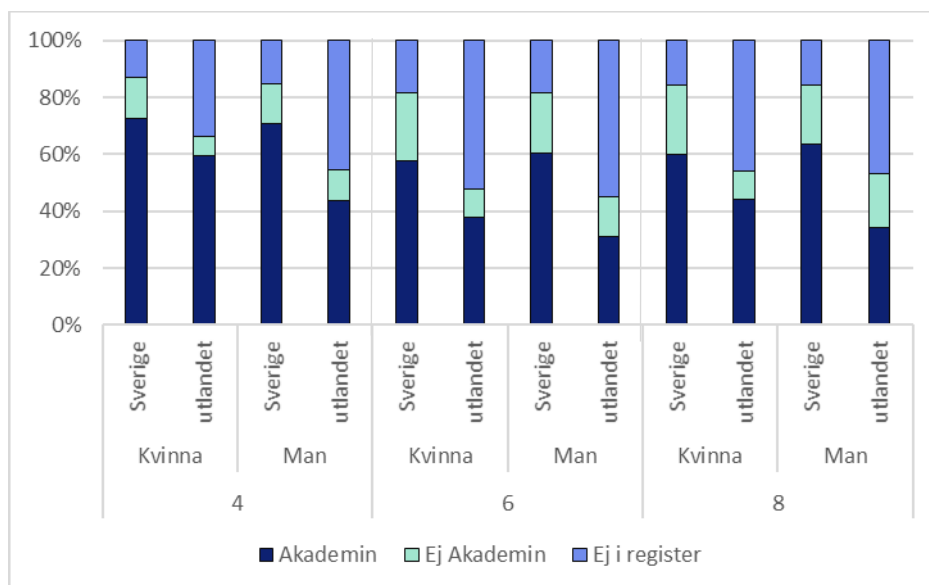
Tidigare internationell mobilitet skulle kunna samvariera med sannolikheten att återvända till Sverige och etablera sig inom akademien här. Vår hypotes är att de bidragmottagare som är kvar utomlands i större utsträckning har en utbildning på avancerad nivå från utlandet, än de bidragmottagare som återetablerar sig i Sverige. Vi mäter tidigare internationell mobilitet genom var utbildning på avancerad nivå genomfördes: i Sverige eller i utlandet. Vi påminner om att vi kallar utbildningen på avancerad nivå för master, även om det inte alltid är just en masterexamen som erhållits.

Inledningsvis tittar vi på om det finns ett samband mellan att ha gjort sin master i utlandet och att bli kvar i utlandet, det vill säga utan att dela upp på om de beviljats IPD-bidrag eller ingår i kontrollgruppen.

Sammantaget, för alla ämnesområden och båda könen, finner vi att de som har gjort sin master i utlandet i större utsträckning är utomlands fyra, sex och åtta år efter ansökningsåret, än de som har en master från Sverige. Detta gäller samtliga uppföljningsår, men skillnaden ökar mellan år fyra och sex. År sex har hälften av de som har gjort sin master i utlandet lämnat Sverige. (Se Figur 6.) Figur 7 visar motsvarande statistik uppdelat per kön. Vi kan se att skillnaderna mellan år fyra och år sex är större för män än för kvinnor.

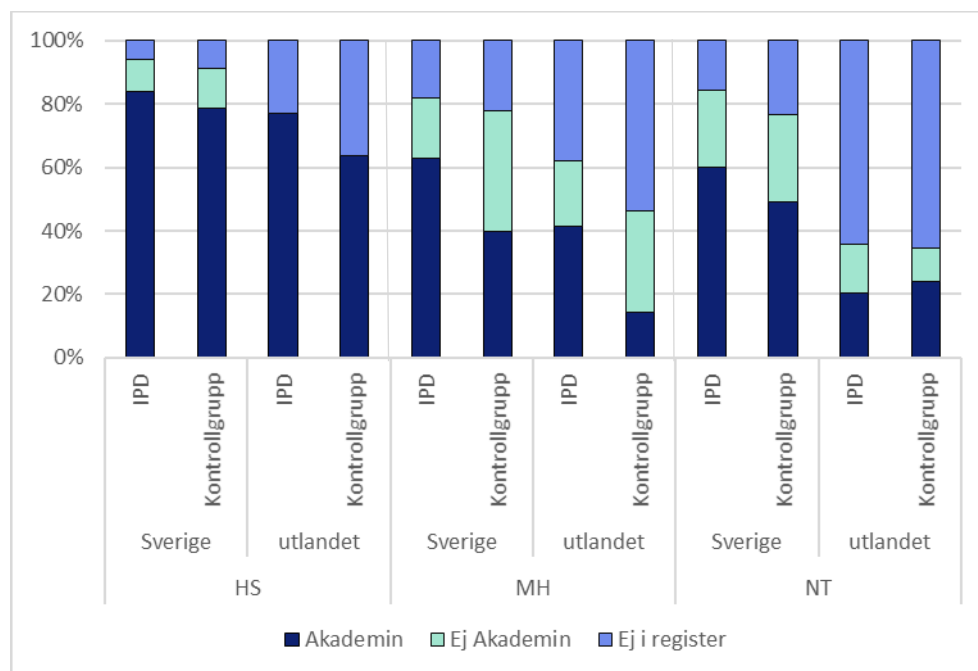
Figur 6. Relativ fördelning av anställningsförhållanden vid tidpunkt fyra, sex och åtta år efter ansökningsåret, uppdelat på om utbildning på avancerad nivå genomfördes i Sverige eller i utlandet. Data från SCB (särskild beställning) och Vetenskapsrådet.

Figur 7. Relativ fördelning av anställningsförhållanden vid tidpunkt fyra, sex och åtta år efter ansökningsåret, uppdelat på kön och om utbildning på avancerad nivå genomfördes i Sverige eller i utlandet. Data från SCB (särskild beställning) och Vetenskapsrådet.

Vi går vidare och tittar på detta uppdelat på om de beviljats IPD-bidrag eller ingår i kontrollgruppen. Figur 8 visar anställningsförhållanden åtta år efter ansökningsåret, uppdelat på dessa två grupper samt dessutom på ämnesområde och på om masterutbildningen genomfördes i Sverige eller utlandet. Med dessa skärningar av data kan vi inte dela upp per kön, eftersom det blir för få observationer per kategori för att kunna ligga till grund för några slutsatser. För att veta vilka slutsatser vi faktiskt kan dra av data i denna figur, har vi

konstruerat ett dataset med en observation per individ med givna egenskaper i dessa avseenden, det vill säga anställningsförhållanden åtta år efter ansökningsåret, ämnesområde och om mastern gjorts i Sverige eller utlandet, totalt 593 observationer.

Figur 8. Relativ fördelning av anställningsförhållanden åtta år efter ansökningsåret, uppdelat på ämnesområde, grupp och om utbildning på avancerad nivå genomfördes i Sverige eller i utlandet. Data från SCB (särskild beställning) och Vetenskapsrådet.

Samlat ser vi att **sannolikheten att vara anställd inom akademien** (i Sverige) är väsentligt lägre för de som gjort sin master i utlandet och högre för de som beviljades IPD. Båda dessa samband är statistiskt signifikanta.

Vi går vidare och analyserar detta per ämnesområde. För HS finner vi att det inte finns något statistiskt signifikant samband mellan att vara anställd inom akademien (i Sverige) och vare sig IPD-bidrag eller var de gjort sin master.

För MH finner vi att koefficienterna är av ungefär samma storlek (absolutvärde), men har olika tecken. Det innebär att det finns en statistiskt signifikant lägre sannolikhet för de som gjort sin master i utlandet och en statistiskt signifikant högre sannolikhet för de som beviljades IPD att vara anställd inom akademien (i Sverige). Dessa samband är ungefär lika stora, så för en individ som har båda blir det förväntade utfallet samma som för en individ som har ingetdera.

För NT finner vi en statistiskt signifikant och väsentligt lägre sannolikhet att vara anställd inom akademien (i Sverige) för de som gjort sin master i utlandet, men att ha beviljats IPD är inte statistiskt signifikant.

När vi vänder oss till frågan om **sannolikheten att etablera sig i utlandet**, ser vi samlat att sannolikheten att vara i utlandet, är väsentligt högre för de som

gjort sin master i utlandet. Sambandet mellan att vara i utlandet och att ha beviljats en IPD är **inte** statistiskt signifikant.

Även uppdelat per ämnesområde är sannolikheten att vara i utlandet högre för de som gjort sin master i utlandet, men att ha beviljats IPD är inte statistiskt signifikant förknippat med sannolikhet att vara i utlandet. För NT är koefficienten för att ha gjort sin master i utlandet väsentligt högre. Det innebär att inom NT har det i detta avseende större betydelse att ha gjort sin master i utlandet.

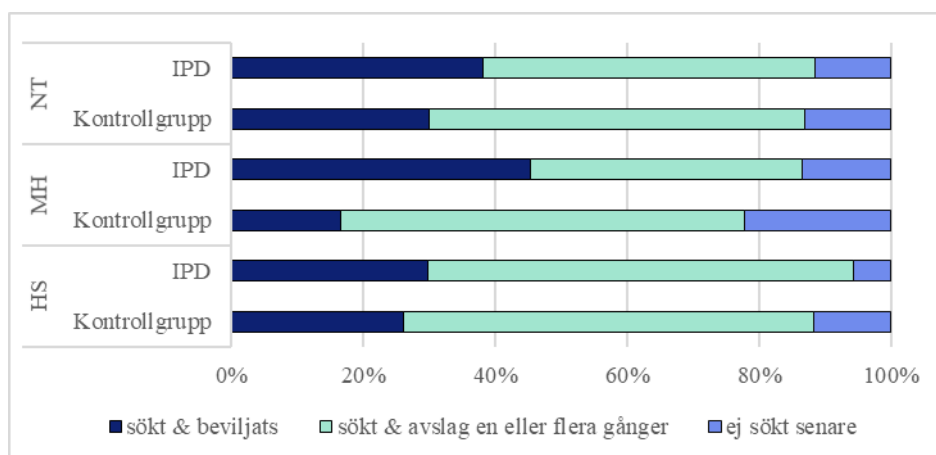
Sammanfattningsvis finner vi att IPD totalt sett ökar sannolikheten att fortsätta inom akademien i Sverige, men denna sannolikhet är lägre för de som har gjort sin master i utlandet, än för de som har gjort sin master i Sverige. När vi tittar för vart och ett av ämnesområdena framträder en mer varierad bild. I IPD-gruppen är det färre inom MH och NT, av de med en master från utlandet, som stannar inom akademien i Sverige, jämfört med de med svensk masterexamen. Att ha beviljats IPD är **inte** associerat med högre sannolikhet att etablera sig i utlandet. Det finns således inget som tyder på att bidraget orsakar braindrain från Sverige.

3.3 Sökmönster senare i karriären i Vetenskapsrådets utlysningar

I det här avsnittet undersöker vi om resultatet från rapporten 2019 kvarstår när vi kan följa upp individerna under en längre tidsperiod (frågeställning tre): att beviljandegraden i andra utlysningar hos Vetenskapsrådet senare i karriären är högre för de som beviljades IPD, än för de som ingår i kontrollgruppen. Vi har tillgång till kvalitetssäkrade data om våra ansökningar först från och med år 2014 och väljer att prioritera att data är tillförlitligt, på bekostnad av att eventuellt missa några tidigare sökta och beviljade bidrag. Möjligtvis har de första årskullarna (2012 och 2013) sökt och kanske även beviljats medel före år 2014. Det är osannolikt för IPD-gruppen med tanke på en treårig bidragsperiod. Det innebär dock att våra resultat eventuellt underskattar söktrycket i kontrollgruppen.

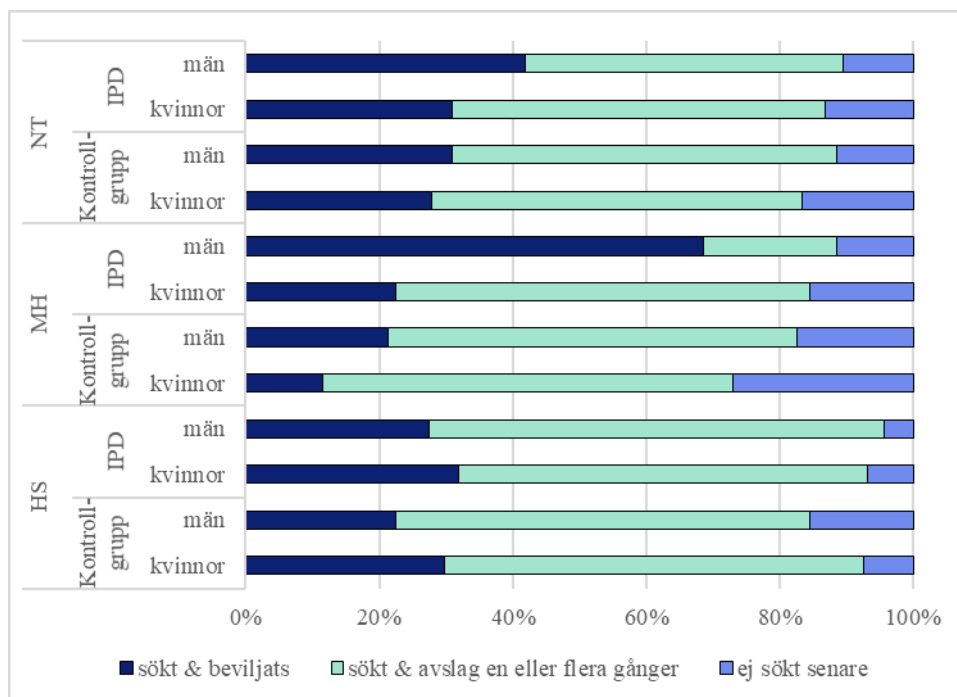
Figur 9 visar andelar som sökt andra bidrag från Vetenskapsrådet, efter ansökan om IPD-bidrag, per ämnesområde.⁵ De som beviljades IPD har en högre beviljandegrad än kontrollgruppen senare år. Detta gäller alla ämnesområden. Störst skillnad mellan kontrollgruppen och IPD-gruppen finns inom MH; minst skillnad hittar vi inom HS. Vi kan även se att andelen forskare som inte söker igen är störst inom kontrollgruppen i MH.

⁵ Bidragsformer som inkluderas är projektbidrag, etableringsbidrag, bidrag till forskningsmiljö, bidrag till forskningstid, konsolideringsbidrag och nätverksbidrag, under åren 2014–2023.

Figur 9. Andelar som sökt andra bidrag från Vetenskapsrådet per ämnesområde och grupp. Källa: Vetenskapsrådet.

Motsvarande statistik, men uppdelat även på kön, visas i Figur 10. Inom HS finner vi endast en liten könsskillnad inom IPD-gruppen respektive kontrollgruppen. En större skillnad syns dock för IPD-gruppen inom MH; andelen män som sökt och beviljats andra bidrag senare i karriären ligger på 69 procent, medan motsvarande andel bland kvinnor ligger på 23 procent. Även i kontrollgruppen är andelen män inom MH som söker och beviljas större än andelen kvinnor, även om könsskillnaden för den gruppen är mindre än för IPD-gruppen. För IPD-gruppen inom NT är andelen män som sökt och beviljats senare i karriären något större än motsvarande andel för kvinnor; i kontrollgruppen ligger andelarna för män respektive kvinnor nära varandra.

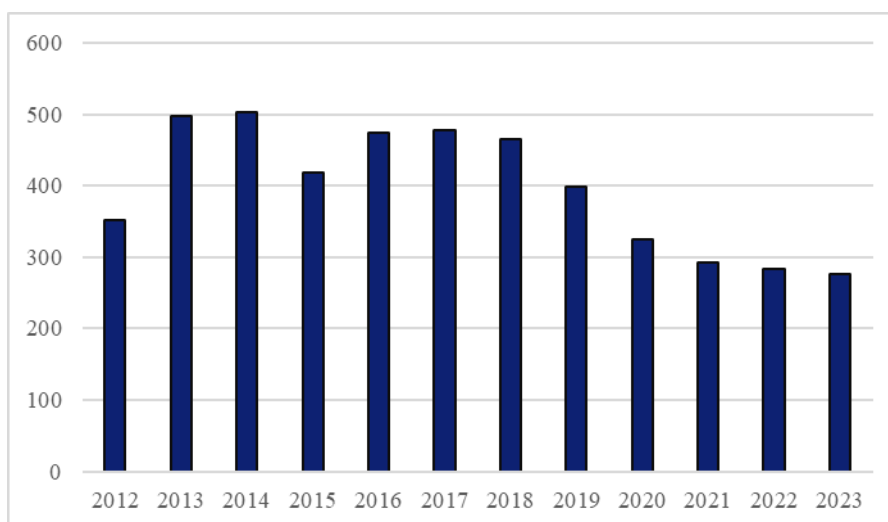
Figur 10. Andelar som sökt andra bidrag från Vetenskapsrådet per ämnesområde, grupp och kön. Källa: Vetenskapsrådet.

3.4 Intresset för bidragsformen IPD år 2012–2023

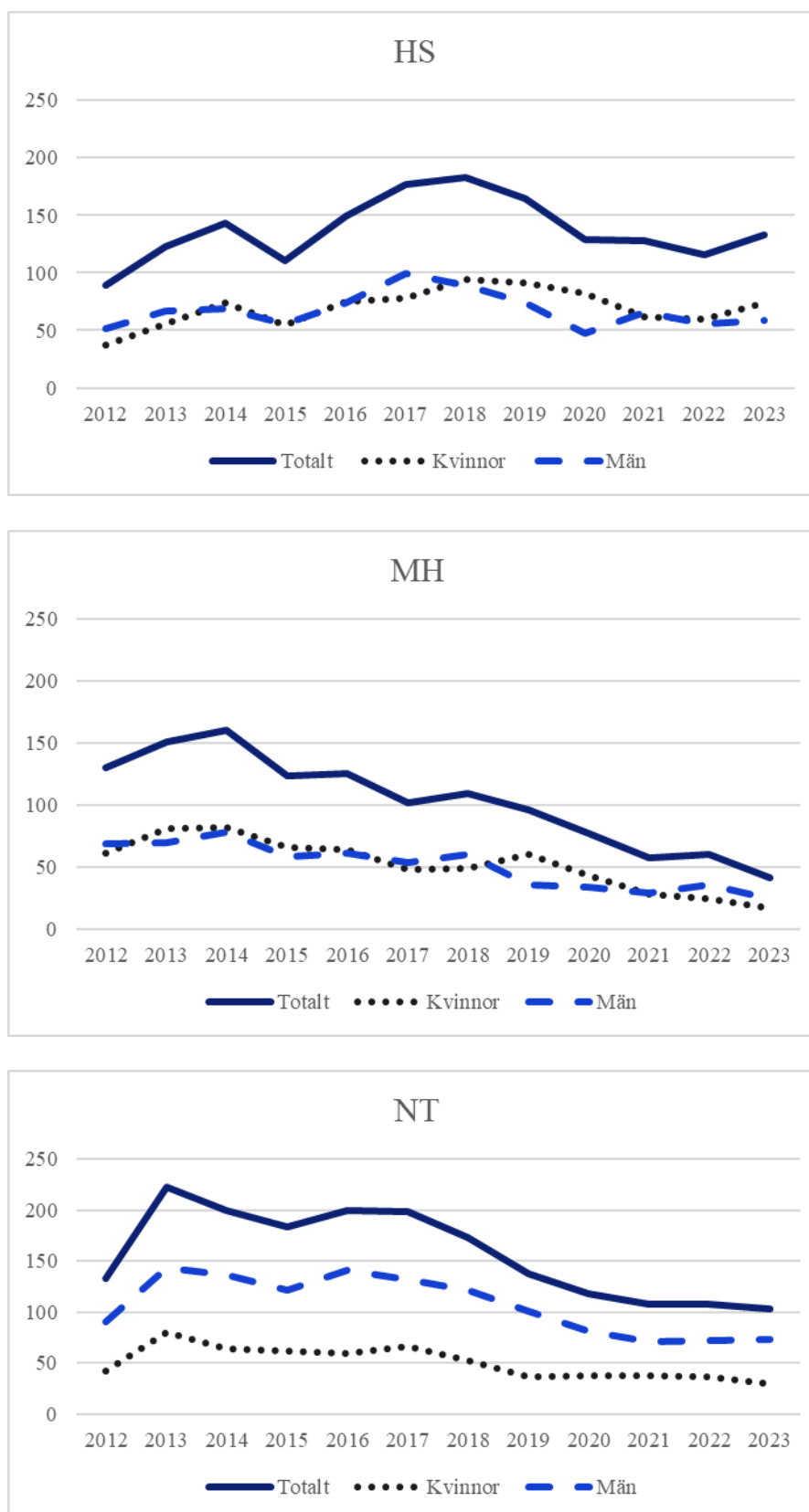
Härnäst undersöker vi hur intresset för IPD har utvecklats under en tioårsperiod. Vi tittar dels på söktryck och beviljandegrad, dels på hur antalet doktorsexaminerade, det vill säga antalet forskare som potentiellt kan söka, har förändrats över tid. Vi börjar med söktryck och beviljandegrad för bidragsformen.

3.4.1 Söktryck och beviljandegrad

Sedan år 2018 kan en tydlig nedgående trend observeras i antalet ansökningar för bidragsformen. (Se Figur 11, och även Figur 15 i avsnitt 3.4.2). Den nedgående trenden är inte lika tydlig för alla ämnesområden. (Se Figur 12). Den är tydligast inom MH. Flest ansökningar inom HS inkom år 2018, medan NT och MH hade sina toppar tidigare (år 2013 för NT och 2014 för MH). Intresset för bidragsformen minskade för båda könen inom alla ämnesområdena över alla år.

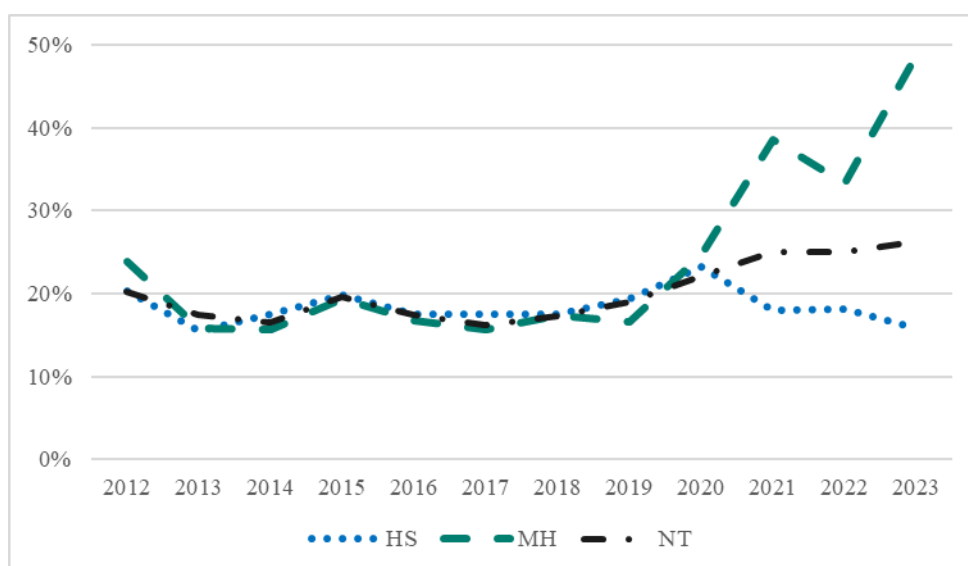

Figur 11. Totalt antal inkomna ansökningar inom IPD, 2012–2023. Källa: Vetenskapsrådet.

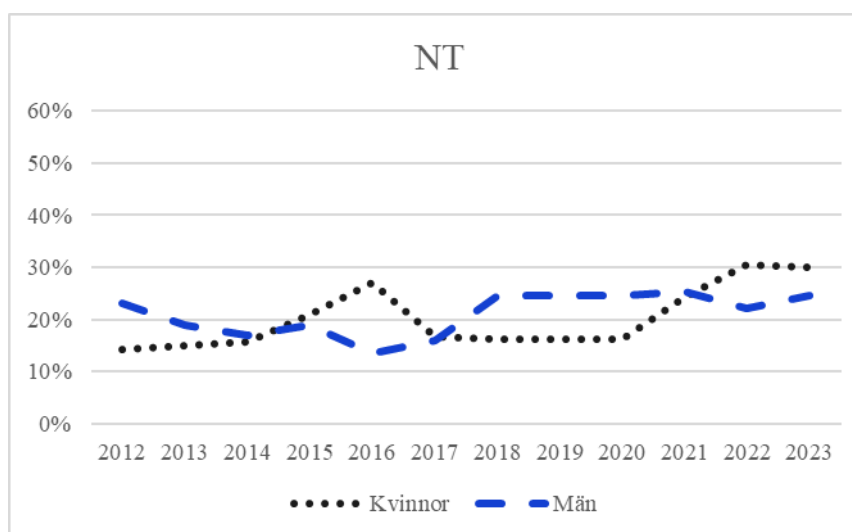
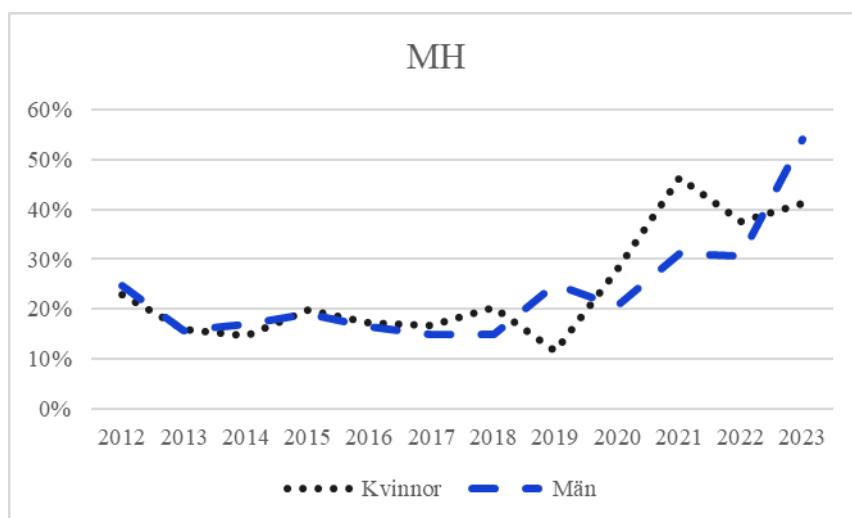
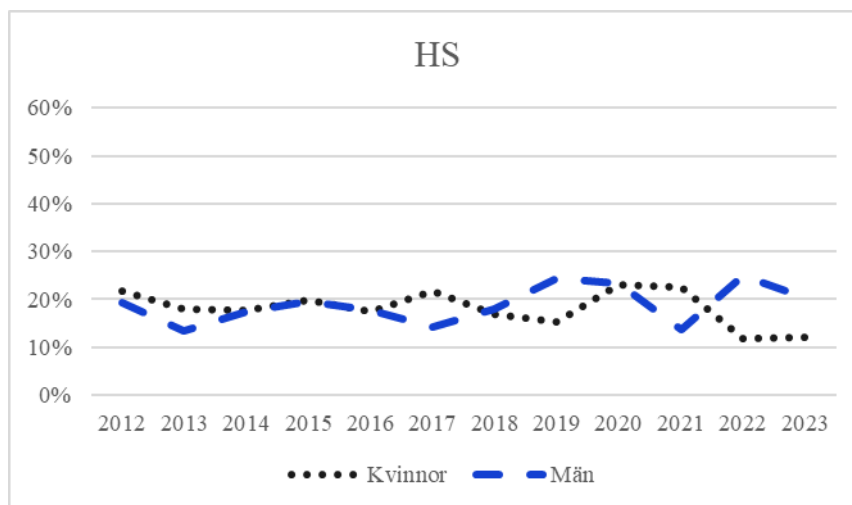
Figur 12. Antal inkomna ansökningar inom humaniora och samhällsvetenskap (översta panelen), medicin och hälsa (panelen i mitten) samt naturvetenskap och teknikvetenskap (längst ned), totalt och per kön, år 2012–2023. Källa: Vetenskapsrådet.

Figur 13 visar beviljandegraden uppdelat för HS, MH och NT över tid. År 2012–2020 var beviljandegraden för de olika ämnesområdena förhållandevis jämn över tid och sinsemellan ungefär lika, på strax under 20 procent. En tydlig skillnad mellan ämnesområdena framträder från och med 2021, där MH har en markant högre beviljandegrad, medan HS har en lägre beviljandegrad, med lägst beviljandegrad 2023 på 16 procent. För NT ligger beviljandegraden mellan de två andra ämnesområdena från 2021 och framåt, med något ökande beviljandegrad från 22 procent år 2020 till 26 procent år 2023. Det framstår som troligt att förändringen av beviljandegraden från och med år 2021 kan förklaras med den förändring av tilldelningen av medel som genomfördes år 2021. För de tidigare årskullarna (2012–2020) avsatte Vetenskapsrådets styrelse medel till IPD. Dessa medel fördelades på de olika ämnesområdena baserat på söktrycket, vilket gav en likartad beviljandegrad mellan ämnesområdena. Sedan 2021 äger varje ämnesråd IPD-utlysningen inom sitt ämnesområde och har – som regel – ett fast antal beviljade ansökningar oavsett söktrycket.

Figur 13. Beviljandegrad totalt för bidragsformen IPD inom humaniora och samhällsvetenskap (HS), medicin och hälsa (MH) samt naturvetenskap och teknikvetenskap (NT), 2012–2023. Källa: Vetenskapsrådet.

Figur 14 visar beviljandegraden per kön inom HS, MH och NT år 2012–2023. Beviljandegraden varierar en del mellan ämnesområdena och över tid, men är på det stora hela likartad mellan könen. Det bör noteras att beviljandegraden kan variera kraftigt när det totala antalet sökande är lågt. 2016 beviljades till exempel 16 av totalt 59 sökande kvinnor inom NT, vilket återspeglas i en hög beviljandegrad (27 procent) för kvinnor det året. Inom MH finner vi en relativt jämn beviljandegrad fram till och med år 2017. Därefter ökar variansen och det skiftar om beviljandegraden är högst för män eller för kvinnor de kommande åren. Inom HS är könsskillnaderna små, men har ökat för senare år. För män varierar beviljandegraden mellan 13 och 25 procent; för kvinnor mellan som lägst tolv och som mest 23 procent.

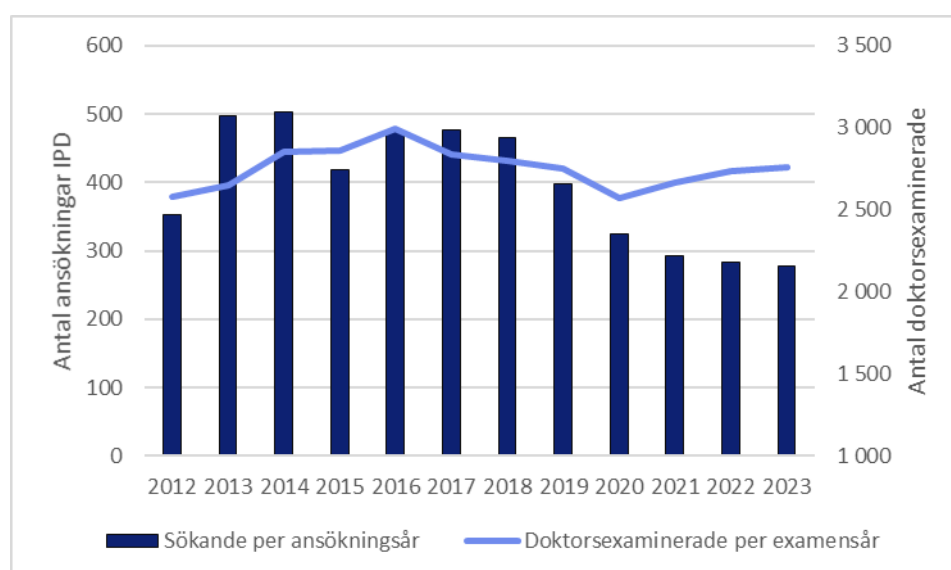

Figur 14. Beviljandegrad inom IPD per kön inom humaniora och samhällsvetenskap (översta panelen), medicin och hälsa (panelen i mitten) samt naturvetenskap och teknikvetenskap (längst ned), år 2012–2023. Källa: Vetenskapsrådet.

3.4.2 Antal doktorsexaminerade i förhållande till söktrycket

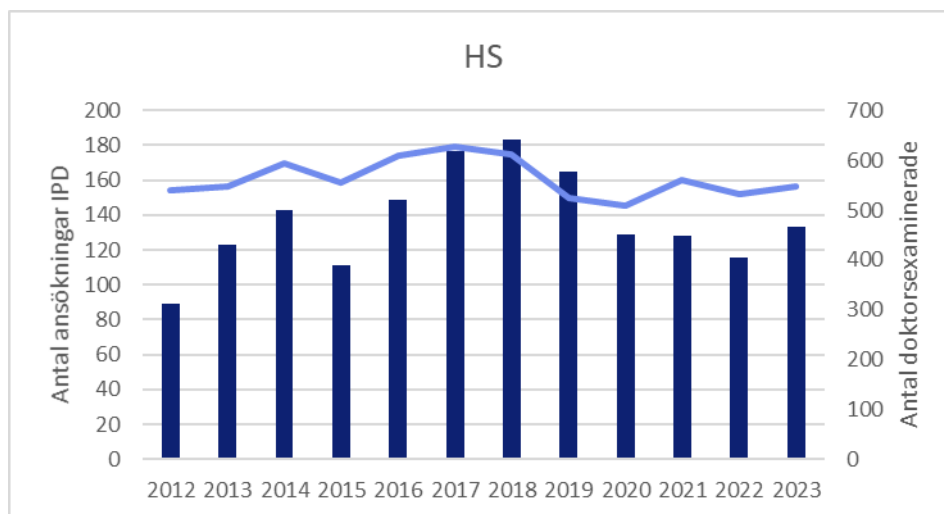
Antalet ansökningar om IPD-bidrag kan påverkas både av ett minskat intresse för denna bidragsform – till exempel om internationell mobilitet är mindre intressant, relevant eller möjligt av personliga eller andra skäl – och av förändringar i antalet potentiella sökande. Nedan undersöker vi detta närmare. Först för totalen och därefter per ämnesområde.

I Figur 15 visas antalet ansökningar om IPD-bidrag per ansökningsår samt antalet doktorsexaminerade per disputationår. Eftersom det är möjligt att söka IPD inom två år från disputation, så kan vi förvänta oss viss eftersläpning i effekten av förändringar i antalet disputerade ett givet år. Antalet disputerade toppar år 2016, med knappt tretusen disputerade och faller därefter årligen till ett lägsta värde år 2020, med 2570 disputerade det året. Därefter stiger åter antalet disputerade, men utan att nå samma höga nivå som 2016. Antalet ansökningar och antalet doktorsexaminerade följer i stort ett likartat mönster, men flest antal ansökningar inkom åren 2013 och 2014, när bidragsformen fortfarande var ganska ny. Detta är i någon mån väntat, eftersom de som disputerade tidigare inte kunde spridas ut på åren dessförinnan. Åren 2016–2018 är det en plattå, med ungefär lika många ansökningar per år. Därefter faller antalet ansökningar gradvis. Det syns ännu ingen uppgång, motsvarande den i antalet doktorsexaminerade efter 2020.

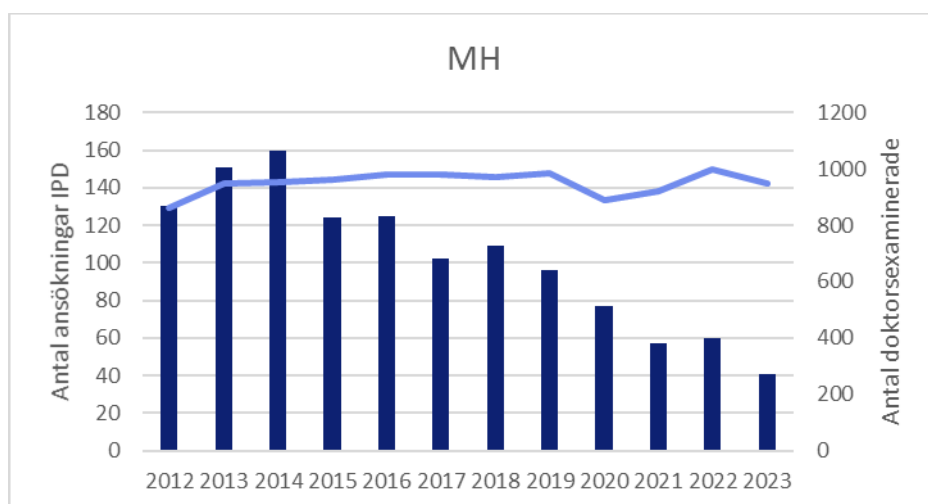
Figur 15. Antal ansökningar om IPD per ansökningsår och antal doktorsexaminerade per doktorsexamensår för åren 2012–2023. Källor: Vetenskapsrådet för antal ansökningar. UKÄ för antal doktorsexaminerade.

Figur 16 visar motsvarande information för ämnesområdet humaniora och samhällsvetenskap (HS). Det finns ingen tydlig trend vare sig i antalet disputerade eller antalet ansökningar om IPD-bidrag.

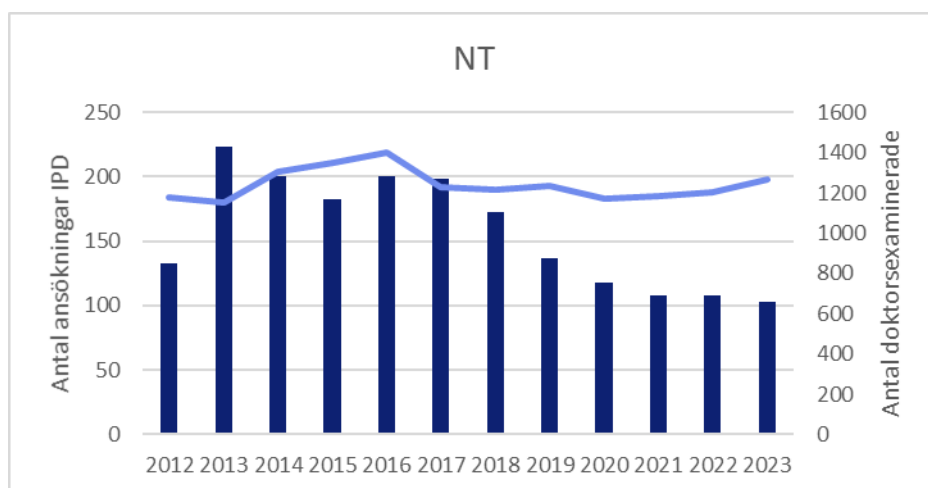
Figur 16. Antal ansökningar om IPD per ansökningsår och antal doktorsexaminerade per doktorsexamensår för åren 2012–2023 inom ämnesområdet humaniora och samhällsvetenskap. Källor: Vetenskapsrådet för antal ansökningar. UKÄ för antal doktorsexaminerade.

För ämnesområdet MH, däremot, ser vi i Figur 17 en stor och tillfällig nedgång i antalet disputerade år 2020, följt av en snabb uppgång. Detta är förmodligen en effekt av pandemin, som på flera sätt kan ha påverkat doktorander särskilt inom MH. När det gäller antalet ansökningar, så ser vi de högsta antalen åren 2013 och 2014 och därefter relativt flackt eller svagt minskande antal några år, fram till en stor minskning från 2020 till 2021. Antalet ansökningar har åtminstone än så länge inte återhämtat sig till nivån före pandemin. Tentativt ser det ut som att en återhämtning har inletts innevarande år; söktrycket för bidragsformen ligger för år 2024 på drygt 75 ansökningar.

Figur 17. Antal ansökningar om IPD per ansökningsår och antal doktorsexaminerade per doktorsexamensår för åren 2012–2023 inom ämnesområdet medicin och hälsovetenskap. Källor: Vetenskapsrådet för antal ansökningar. UKÄ för antal doktorsexaminerade.

I Figur 18 visas att antalet doktorsexaminerade inom ämnesområdet naturvetenskap och teknik inte varierar så mycket över denna tidsperiod. Antalet ansökningar är minskande, särskilt mellan 2018 och 2019, det vill säga före pandemin. 2019–2023 ligger antalet ansökningar på ungefär samma nivå och lägre än tidigare.

Figur 18. Antal ansökningar om IPD per ansökningsår och antal doktorsexaminerade per doktorsexamensår för åren 2012–2023 inom ämnesområdet naturvetenskap och teknik. Källor: Vetenskapsrådet för antal ansökningar. UKÄ för antal doktorsexaminerade.

I genomsnitt har 2,8 procent av de doktorsexaminerade år 2012–2023 beviljats IPD-bidrag. Denna andel är relativt konstant från år till år, med som lägst 2,5 procent åren 2022 och 2023 och som högst 3,1 år 2013. Notera att de som disputerade 2022 och 2023 fortfarande kan ansöka och därmed har chans att beviljas, så siffrorna för de åren bör betraktas som preliminära.

I genomsnitt har 14,4 procent av de doktorsexaminerade år 2012–2023 ansökt om IPD-bidrag. Denna andel har varierat mer från år till år än andelen beviljade och har en större spridning. Högst andel som ansökte var 18,8 procent år 2013. Därefter har trenden i huvudsak varit nedgående, med som lägst 10,4 respektive 10,0 procent för åren 2022 och 2023. Dessa siffror bör dock – precis som siffrorna för andelen beviljade dessa år – ses som preliminära, eftersom de som disputerade dessa år fortfarande kan ansöka om IPD.

4 Analys och slutsatser

Vi finner således att de som beviljats IPD har en större sannolikhet att ha en fortsatt karriär inom akademien i Sverige, än kontrollgruppen. Samtidigt är de som gjort sin master i utlandet generellt mer benägna att vara kvar i utlandet under den undersökta tidsperioden. I det senare avseendet finns det ingen skillnad mellan de som beviljats IPD och kontrollgruppen.

Våra resultat visar att söktrycket minskat, vilket påverkat beviljandegraden över åren. Beviljandegraden har även påverkats av en ändring av beslutsinstans. Det minskade söktrycket har förmodligen flera orsaker, men ser bland annat ut att bero på en pandemieffekt, vilket framträder tydligast inom MH.

Generellt finns skillnader mellan ämnesområdena. I detta avsnitt fördjupar vi möjliga tolkningar av skillnaderna och av betydelsen av bidragsformen för unga forskare inom de olika ämnesområdena.

Tydligast utmärkande för **HS** är att en stor andel i både IPD-gruppen och kontrollgruppen är anställda inom akademien (i Sverige) åtta år efter ansökningsåret. Andelen är något större i IPD-gruppen än i kontrollgruppen. I den bemärkelsen verkar IPD gynnsamt för en akademisk karriär. Resultaten inom HS visar dock även att ett beviljat IPD-bidrag ser ut att spela mindre roll, än inom andra ämnesområden, i ansökningar till Vetenskapsrådet senare i karriären. Det är även inom HS en större andel inom IPD-gruppen som sökt och beviljats andra bidrag från Vetenskapsrådet senare i sin akademiska karriär, men skillnaden är väsentligt mindre än inom MH och NT. Det framstår således som att IPD inte är lika avgörande för den akademiska karriären inom HS.

Inom HS varierar skillnaden i anställningsförhållanden mellan grupperna över tid. Det skulle kunna tyda på att dessa unga forskare sammantaget är en mer heterogen grupp och att det finns undergrupper av mer mobila forskare inom HS. Utöver det har forskningsfälten inom HS en stor heterogenitet och det är inte självklart att det är lika meriterande för alla forskningsfält att ha spenderat delar av sin postdoktorstid utomlands. Heterogeniteten mellan forskningsfälten inom HS kan även vara en förklaring till vårt resultat att var utbildning på avancerad nivå genomförts inte verkar ha någon betydelse för återetableringen i Sverige senare i karriären. Även geografien skulle kunna spela in; det skulle kunna variera vilka länder som kan vara relevanta för det egna forskningsfältet. Möjligtvis har forskningsfälten inom HS typiskt sett ett större fäste inom Europa, där kortare vistelser kan genomföras utanför bidragets former. Med andra ord, internationell mobilitet skulle kunna förekomma i fler former inom HS än de som möjliggörs med nuvarande utformning av IPD-bidraget.

Inom **MH** ser vi ett signifikant samband mellan att ha beviljats IPD och att vara anställd inom akademien (i Sverige) senare i karriären. Detta indikerar att bidragsformen kan vara väsentlig eller kanske rent av avgörande för den

akademiska karriären inom MH. Trots denna betydelse, är andelen forskare som lämnar akademien och landet hög inom MH, även för de som beviljats IPD. En möjlig förklaring skulle kunna vara att möjligheterna till en fast tjänst inom akademien är sämre än de är utanför akademien (särskilt för läkare) eller som forskare i utlandet. En del av detta kan hänga samman med att tidsfönstret (fem år) för att söka biträdande lektorat – en meriteringsanställning avsedd att kunna övergå i en fast anställning som lektor – har varit för kort för de som varit iväg på en internationell postdokvistelse, i synnerhet om den inte inleddes omedelbart efter disputation.

I våra resultat inom MH kan vi se en tydlig könsskillnad i hur sökmönstret faller ut i ansökningar till Vetenskapsrådet senare i karriären: Män och kvinnor söker i lika stor utsträckning, men andelen män som beviljas bidrag från Vetenskapsrådet är tre gånger större än andelen kvinnor. Det tyder på att män inom MH har en större fördel av att ha genomfört en IPD, vid senare ansökningar till Vetenskapsrådet, än kvinnor har. Detta kan inte förklaras med en könsskillnad i beviljandegraderna för etableringsbidrag; den bidragsform som ligger närmast till hands att söka efter ett IPD-bidrag. Könsskillnaden i beviljandegraden för etableringsbidrag är mycket mindre än den skillnad som vi kan observera här. En möjlig, spekulativ, förklaring skulle kunna vara systematiska könsskillnader vad gäller land för utlandsvistelsen och den utländska värdinstitutionen, där män skulle kunna få en fördel i meritbedömningen i senare ansökningar till Vetenskapsrådet. Att undersöka geografi generellt och specifikt utifrån ett könsperspektiv ligger utanför ramen för den här undersökningen, men det är synnerligen angeläget att denna stora könsskillnad närmare utreds och följs upp framöver.

Inom NT ser vi att andelen som lämnat akademien för att vara verksam i utlandet eller utanför akademien i Sverige är konstant sex och åtta år efter ansökningsåret. Det tyder på att – i motsats till MH och HS – forskare inom NT inte rör sig lika mycket mellan de undersökta tidpunkterna. NT märker ut sig med en särskilt stor betydelse av var mastern genomförts och med en stor andel som inte är verksamma i Sverige åtta år efter ansökningsåret, bland de med en utländsk master. Det är möjligt att det hänger ihop med inom vilka forskningsfält, inom NT, som dessa individer är verksamma och att möjligheterna till både studier på avancerad nivå och forskning är gynnsamma utanför Sverige inom dessa fält. Sedan ansökningsåret 2021 finns krav på anställning i Sverige, dels för att trygga anställningen, dels för att skapa en starkare anknytning till värdinstitutionen i Sverige. Möjligtvis leder det här kravet till att fler återetablerar sig i Sverige. Detta kan undersökas tidigast när personalstatistiken för år 2025 finns tillgänglig (det vill säga maj 2026), om man vill ha ett tidsfönster 4 år efter ansökningsåret. Ett krav på en återvändandefas i slutet av postdokperioden skulle kunna ha särskilt stor effekt inom NT. Även inom NT finns skillnader i senare beviljade ansökningar hos Vetenskapsrådet som kan behöva undersökas närmare.

Rapporten 2019 visade att ungefär 20 procent av de beviljade postdokbidragsmottagarna var i utlandet fyra år efter ansökningsåret. I kontrollgruppen (icke-beviljade sökande) var motsvarande andel 30 procent. Detta gällde alla postdokbidrag som undersöktes. Våra resultat, som bara gäller

bidragsformen internationell postdok, visar skillnader mellan ämnesområdena, där högst andel forskare verksamma i Sverige återfinns inom HS och lägst inom NT. Våra resultat visar också att tidigare internationell mobilitet ger en högre sannolikhet att etablera sig i utlandet, men att ha beviljats en IPD påverkar inte den sannolikheten. Om IPD-bidraget leder vidare till en internationell karriär, snarare än en akademisk karriär i Sverige, tycks om något bero på en selektion vad gäller vem som intresserar sig för att göra en internationell postdok och därmed om vem som överhuvudtaget söker IPD.

En förkortning av kravet för tiden utomlands (idag två tredjedelar av bidragsperioden) skulle kunna spela roll för återetableringen i Sverige. Det skulle även kunna öka bidragsformens attraktivitet för forskare som hittills valt bort att ansöka om IPD, till exempel på grund av familjeskäl. Om kravet för minsta tid utomlands kortas till hälften eller en tredjedel av bidragsperioden, skulle det finnas en större flexibilitet, vilket kan göra att livspusslet för individen underlättas. Samtidigt skulle det ge möjlighet att utöka den verksamma tiden i Sverige, vilket i sin tur skulle kunna förstärka anknytningen till akademien i Sverige och ytterligare förbättra förutsättningarna att fortsätta den akademiska karriären här.

Våra resultat indikerar att IPD i större utsträckning är meriterande för forskare i senare ansökningar till Vetenskapsrådet inom MH och NT, än inom HS. En förklaring skulle kunna ligga i att inom MH och NT finns etableringsbidrag för forskare med en karriärålder mellan två och sex år, där mobilitet explicit premieras. Inom HS finns inte den bidragsformen och därmed saknas möjligheten att mobilitet särskilt premieras för yngre forskare. Vilken roll just Vetenskapsrådets etableringsbidrag spelar för våra undersökta forskare och den fortsatta akademiska karriären behöver undersökas i framtida rapporter. Dessutom bör, som tidigare nämnts, den stora könsskillnaden inom framförallt MH i andelen vars senare ansökningar till Vetenskapsrådet beviljas utredas.

Meriteringen och etableringen i det akademiska landskapet sker naturligtvis inte bara – eller ens främst – genom beviljade ansökningar hos Vetenskapsrådet, utan i stor utsträckning genom anställningar på lärosätena. Vetenskapsrådet och flera andra aktörer har i flera inspel och rapporter förslagit att tidsgränsen för anställning som biträdande lektor utökas.⁶ Under hösten 2024 har regeringen ändrat högskoleförordningen, med en förlängning av tidsperioden, från fem till upp till sju år. Lärosätena får med ändringen själva besluta om vilken tidsgräns som bör användas, mellan fem och sju år. Den förändringen kan spela in i attraktiviteten för bidragsformen IPD, eftersom det kan ha varit svårt att hinna söka biträdande lektorat inom den tidigare gränsen, för de som varit iväg på en internationell postdokvistelse. Detta skulle kunna undersökas närmare i framtida rapporter, möjligtvis med fokus på MH, som idag har lägst söktryck. En effekt på söktrycket skulle kunna vara omedelbar, redan under nästa år, men eftersom

⁶ Se till exempel Sveriges unga akademis remissvar på promemorian om akademisk mobilitet år 2024 eller Vetenskapsrådets publikation ”Stärkt svensk forskningskvalitet till nytta för samhället” år 2023.

pandemieffekter kan ha dröjt sig kvar, bör inte alltför långtgående slutsatser dras enbart från kortsiktiga förändringar i söktrycket.

Bidragsbeloppet höjdes år 2021 och då infördes även möjlighet att söka medel för medföljande familj med syfte att öka bidragets ändamålsenlighet och attraktivitet. Inom ramen för denna rapport har vi inte haft möjlighet att undersöka finansieringsformerna. Det vill säga, vi har inte undersökt huruvida schablonbeloppet täcker de faktiska kostnaderna i de olika länderna eller om andra finansieringsformer – som ett möjligt takbelopp eller finansieringsmodeller som liknar de som används i till exempel Marie Skłodowska Curie Actions på EU-nivå – är mer ändamålsenliga. Finansiering av bidraget kan även påverka hur mycket stöd som forskarna får från sina medelförvaltare. Mer information om detta skulle kunna ge fler förklaringar till det minskade söktrycket och frågan om attraktiviteten. Även utbudet av utlysningar från andra forskningsfinansiärer med bidragsformer som främjar internationell mobilitet kan påverka hur söktrycket till Vetenskapsrådets utlysning varierar över tid.

Sammanfattningsvis observerar vi olika framträdande drag inom de olika ämnesområdena: MH har den tydligaste pandemieffekten i söktryck och även en stor könsskillnad i beviljade ansökningar hos Vetenskapsrådet efter IPD, samtidigt som bidragsformen framstår som meriterande. För forskare inom HS verkar däremot IPD spela mindre roll i den fortsatta karriären. En stor andel forskare inom NT är sedan tidigare mobila och fortsätter i större utsträckning att vara mobila och verksamma utanför Sverige även efter sin postdok.

Delegationen om bidragsbeslut från styrelsen till ämnesråden år 2021 förefaller ha haft stor påverkan på beviljandegraden. Det kan krävas anpassningar av bidragsformen för de olika ämnesområdena. Ett mål kan vara att få till en jämnare beviljandegrad mellan ämnesområdena. Vidare kan det behövas justeringar i hur ett beviljat IPD premieras i senare ansökningar till Vetenskapsrådet, särskilt inom HS generellt och inom MH för att jämna ut könsskillnader. Inom NT kan det finnas behov av att se över formerna för en återetablering i Sverige. En djupare analys inom de olika ämnesområdena, med fokus på geografi, finansiering och stöd från medelförvaltarna, behövs för en mer heltäckande förklaring om hur intresset för bidragsformen utvecklats under senare år.

Således kan vi konstatera att IPD redan med dagens utformning ger en bra start för en fortsatt akademisk karriär i Sverige. Bidragsformen orsakar inte braindrain. Ytterligare fördelar skulle kunna nås med ändamålsenliga justeringar av bidragsformen. I det sammanhanget bör det även diskuteras vad som kan anses vara ett önskat utfall.